

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v soboto, 2. aprila 1932.

Štev. 38.

Prvi pogoj gospodarske osamosvojitve

V moderni dobi je blagostanje slehernega naroda odvisno od razvoja njegove industrije, trgovine in obrti. Kajti narod, ki proizvaja le surovine, je na stopnji kolonialnega naroda in glavni dobiček njegovega dela pripade onemu, ki iz surovin napravi fabrikate. Pred osvobojenjem je imel naš narod le prav malo industrije in tudi trgovina ter obrt nista bile razvite tako, kakor bi mogle in morale biti. Nič boljše tudi ni bilo v drugih nasledstvenih državah in razven v Češki so se povsod v glavnem proizvajale le surovine. Zato je tudi naravno, da se je takoj po osvobojenju pričelo v vseh nasledstvenih državah močno stremjenje po izgraditvi lastne industrije in po čim večjem razvoju trgovine in obrti. Povsodi se je hotela doseči popolna gospodarska osamosvojitve od tujine, ker šele na ta način bi se mogla doseči gospodarska osvoboditev naroda, ki je in ostane ključ do njegovega blagostanja.

Kakor v drugih nasledstvenih državah, tako je tudi v Jugoslaviji postala avtarkija del državne gospodarske politike. Z zaščitno carino se je omogočila domači industriji konkurenčna sposobnost s tujjo, pri državnih dobavah je dobila domača produkcija vsaj formalno prednost in tudi z železniškimi in pristaniškimi tarifami se je favorizirala domača industrija. Če bi se ta državna gospodarska politika tudi dosledno izvajala in če ne bi mestoma kratkovidna fiskalna politika uničevala dobre rezultate tega stremjenja po gospodarski emancipaciji naše države, bi bila gospodarska osamosvojitve našega naroda že v glavnem dosežena.

Toda delale so se vedno napake in vedno se je dopuščalo, da je bila prelomljena ta osnovna zahteva naše državne gospodarske politike. Tako ni bila zaščitna carina vedno zadostna in splošna, državne dobave so se dostikrat oddajale tudi tujim podjetjem in tudi tarifna politika ni vedno bila v skladu z interesi naše industrije. Poleg tega pa se je delala še druga napaka. Kdor hoče doseči gospodarsko osamosvojitve, ta mora najprej podpreti že obstoječa podjetja in šele po njih utrditvi pričeti z ustanavljanjem novih. V Sloveniji je nekaj industrij, ki so že stare in preizkušene in ki so na tako visoki stopnji, da so kos vsakemu tujemu podjetju. Te stare industrije v dravski banovini imajo tudi vse pogoje za zdrav razvoj. Imajo na razpolago ceno vodno silo, zgrajene so v kraju, kjer je prebivalstvo že vajeno na delo v tovarni, da nikdar ne primanjkuje kvalificiranih delavcev in vsled svoje zemljepisne lege morejo po najnižji prevoznini dobiti potrebne surovine in polfabrikate iz tujine ter izvažati svoje fabrikate v tujino.

Baš vsled svoje odlične zemljepisne lege pa so te industrije morale preživeti že vse polno težav in to vsled nekega neverjetno lahkomišljenega nazora, da se industrije ne smejo nahajati ob meji. Ta nazor je slovenskim industrijam zapiral kredite in jim delal tudi sicer polno težkoč in celo v sedanji težki gospodarski krizi more ta neverjetno nekritični nazor ogroziti delovanje naše industrije. In vendar treba le malo pogledati po svetu in že se vidi vsa mizerna nezmisel tega nazora.

Kljub Locarnu je daries francosko-nemško razmerje še vedno skrajno napeto. Kljub temu pa je največja nemška industrija v Porurju, ki je skoraj pod obstrelom francoskih kanonov in ki ga je Poincare leta 1919. tudi dal zasesti. In vendar ne pade niti enemu Nemcu na misel, da bi prenesel porursko industrijo kam bolj v sredino Nemčije. Industrijska podjetja se vendar ne prenašajo tako, kakor prenaša mačka mlade.

Še bolj ko francosko-nemško razmerje so napeti odnosi med Nemčijo in Poljsko. A kljub temu so tudi ob poljsko-nemški meji velikanske industrije in mogočno industrializirano šlezijo preseka poljsko-nemška

meja v najbolj industrializiranih krajih. In sličnih primerov je povsodi vse polno, ker se industrije grade v krajih, kjer so naravni pogoji za razvoj industrije, ne pa z ozirom na njih razdaljo od meje. Tako se je delalo že preje, ko se sploh še ni poznalo grozot zračne vojne, kakšen smisel pa naj ima prestavljanje industrij sedaj, ko morejo letala uničiti tudi najbolj od meje oddaljeno fabriko!

Star pregovor pravi, da iz malega raste veliko. In zato je gospodarska osamosvojitve naroda mogoča le na ta način, da se na podlagi že obstoječega gradi novo. Industrije, ki smo jih imeli ob preobratu, so bile temelj in podlaga vse naše gospodarske emancipacije in samo iz te podlage je bilo treba graditi naprej. Čisto na glavo pa bi

pestavili vse, če bi najprej razdirali to, kar že imamo in prav tako nezmiselno bi delali, če bi prestavljali industrije iz krajev, kjer imajo vse naravne pogoje za razvoj, v druge kraje, kjer je treba te pogoje dostikrat šele ustvariti. In to samo vsled kaprice nekaterih ljudi, ki se nočejo otrestiti najbolj konfuzeznega nazora, da je razvoj industrije odvisen od oddaljenosti od meje.

Državna gospodarska politika zahteva, da pride do gospodarske osamosvojitve našega naroda. Proti osnovni zahtevi naše državne gospodarske politike dela zato tisti, kdor ne gradi iz obstoječega naprej, temveč podira celo to, kar že imamo. Bil bi pač že skrajni čas, da se s takšnimi napačnimi nazori ne bi ovirala gospodarska emancipacija našega naroda.

Novi trošarinski predpisi

Finančni odbor Narodne skupščine je te dni razpravljal o predlogu zakona o izpremembi in dopolnitvi zakona o državnih trošarinah in v predlogu po daljši debati napram prvotnemu osnutku izvedel nekatere bistvene izpremembe posebno v pogledu taks, ki naj nadomeste državno in

- a) v Ljubljani in v Mariboru
- b) v mestih s preko 20.000 prebivalci
- c) v mestih z 10—20.000 prebivalci
- č) v mestih s 5—10.000 prebivalci
- d) v mestih izpod 5000 prebivalci
- e) v vaseh s preko 5000 prebivalci
- f) v vaseh od 2500—5000 prebivalcev
- g) v vaseh z izpod 2500 prebivalci

Od teh taks pripada polovica državi in polovica banovini.

Občinska trošarina ostane za l. 1932. neizpremenjena, od 1. jan. 1933 dalje pa bo smela znašati za vino največ 50 par od litra in za žganje 5 Din od hektoliterske stopnje.

Takso bo plačevati v dvomesečnih obrokih v naprej.

Prosta prodaja vina od strani producentov
Kmetje in vinogradniki, ki prodajajo vino in žganje lastnega pridelka in s svojega lastnega zemljišča v svojih vaseh od 5 litrov naprej, v mestih, trgih in malih trgih (v gradovih, varošah, varošicah in trgoviščih) od 10 litrov naprej naenkrat, se ne smatrajo za točilce na drobno in ne podlegajo niti plačilu trošarine niti takse. Oni morejo na debelo prodajati izven kraja svojega bivališča vino v količinah preko 50 l in žganje v količinah preko 25 l prosto trošarine in takse.

Amnestija

Za vse trošarinske prestopke, storjene z vinom in žganjem, za katere še ni izdana odločba, se odločba v obče ne izda, če je pa odločba že izdana, se pa ne bode izvedla. Pri tihotapskih prestopkih z vinom in žganjem se bo pobrala samo redna državna in banovinska trošarina.

Trošarina na špirit

Trošarina na špirit znaša brez razlike, ali gre za špirit poljedelske ali industrijske proizvodnje, Din 24.—. Prepoved, da se ne smejo izdajati koncesije za nove tovarne špirta, je ukinjena.

Banovinska trošarina na špirit je od 1. aprila 1932 maksimirana na Din 5.— za hektolitersko stopnjo; na isto izmero je od dne 1. januarja 1933 maksimirana tudi občinska trošarina na špirit.

Za prodajo špirta v tuzemstvu in za inozemstvo se osnuje prodajna centrala, ki bo prodajala špirit po cenah, ki jih določi minister za finance.

Z novim zakonom dobi vlada pooblastilo, da predpiše v sporazumu s finančnim odborom mešanje špirta z bencinom za pogon motorjev.

Trošarina na to zmes bo znašala 3 Din za kilogram.

Trošarina na droži

Trošarina na droži se z novim zakonom poveča od 4 na 8 Din za kg. Sočasno je

banovinsko trošarino na vino in na žganje. V glavnem je določil finančni odbor sledeče:

Izmera takse

Nadomestilo za državno in banovinsko trošarino na vino in žganje bo znašala:

	V skupini:			
	I.	II.	III.	IV.
Din 24.000	16.000	12.000	8.000	8.000
„ 18.000	12.000	9.000	6.000	6.000
„ 8.000	6.000	4.000	2.400	2.400
„ 6.000	4.500	3.000	1.800	1.800
„ 4.000	3.000	2.000	1.200	1.200
„ 6.000	4.000	2.400	1.600	1.600
„ 4.500	3.000	1.800	1.200	1.200
„ 3.000	2.000	1.200	800	800

razveljavljena prepoved izdajanja dovoljenj za zgradbo novih tovarn droži.

Napram prvotnemu osnutku pomenjajo izpremembe izdatno izboljšanje. Predvsem se je posrečilo članu finančnega odbora Narodne skupščine, g. Mohoriču, da sta se Ljubljana in Maribor uvrstila za pobiranje točilne takse, odnosno za pobiranje nadomestila za trošarino v nižjo kategorijo. Preuvrstitev znači n. pr. v prvi skupini znižanje tega nadomestila za Din 6000.— letno. Važna je tudi izprememba, da plačujejo nadomestilo za trošarino samo točilci na drobno in v omejenem obsegu trgovci, ki prodajajo pijače v zaprtih steklenicah. Oproščeni pa so plačila nadomestila trgovci z vinom, kar je bilo zanje eksistenčnega pomena, ker bi se jim sicer konkurenčni pogoji, če bi podlegale pijače, ki grede preko njihovih rok, dvojni obremenitvi, tako poostri, da bi bila ogrožena eksistenca te kupčije.

Tudi za gostilničarje, odnosno točilce na drobno so se takse precej zmanjšale. Pač pa bode praksa pokazala, ali in v koliko bo mogoče spraviti takse v sklad s količino potocih pijač in ali in v koliko bo šel promet s pijačami mimo obrtnih obratovalnic, posebno ker predpisi na škodo trgovini favorizirajo nakupe pijač neposredno pri producentu in dovoljujejo med drugim krošnjarenje z vinom v količinah iznad 50 litrov.

(Konec na 3. strani.)

Novi predpisi glede trgovine z devizami

Kontrola prijavljene vrednosti uvoženega blaga.

Na podlagi člena 273 carinskega zakona in člena 14 uredbe o skupnem davku na poslovni promet in pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami ter v svrhu, da se za pobiranje skupnega davka prijavi prava vrednost blaga po originalni fakturi, na podlagi katere naj se vrši nabava tujih plačilnih sredstev za plačila v inozemstvu, je finančni minister odredil, da se mora specifikacija vrednosti blaga predložiti vedno v dveh izvodih, od katerih se duplikat, ki se ne taksira, overovi z žigom carinarne in s podpisom uradnika, ki vrši obračun dajatev, priloži duplikatu otične deklaracije in se bo smatral za njen sestavni del. Deklarirana vrednost v duplikatu izvoda mora biti vpisana s številkami in s črkami. Tudi račun, ki se predloži obenem z deklaracijo in na podlagi katere se prijavi vrednost blaga v deklaraciji in specifikaciji vrednosti za plačilo stalnega davka, mora biti prav tako overovljen razen s podpisom pristojnih carinskih uradnikov še z žigom carinarne. Ta overovitev mora biti na vidnem mestu fakture. Vrednost blaga, prijavljenega v deklaraciji, mora biti napisana tudi v črkah in sicer na praznem prostoru poleg vrednosti, napisane v številkah.

Pooblaščenec ustanove za prodajo deviz in valut so dolžne, da pri sprejemu uvoznih dokumentov od izvoznikov poprej primerjajo vrednost blaga, označeno v deklaraciji, z vrednostjo blaga, označeno v originalni fakturi, in šele tedaj, če se obe vrednosti skladata, store vse potrebno na podlagi deviznih predpisov glede podeljevanja tujih plačilnih sredstev. Če bi se vrednost v deklaraciji ne skladala z vrednostjo na originalni fakturi, se dovolijo plačila sredstva za tisto vrednost, na kolikor se glasi prijava v deklaraciji. V takem primeru je treba poslati dotično fakture carinskemu oddelku v nadaljnji postopek.

TERJATVE V INOZEMSTVU

Narodna banka poziva na podlagi odloka finančnega ministra št. 37.250 z dne 28. marca t. l. vse ustanove in osebe, da ji predložijo prijavo o svojih terjatvah v tujem denarju v inozemstvu kakor tudi o vrednostnih papirjih, glasečih se na tuj denar in ki se nahajajo v inozemskih depojih.

Te prijave je treba predložiti po stanju z dne 29. marca t. l. Narodni banki v Beogradu ali njenim podružnicam s pismom, pri tem pa je treba navesti posamezne terjatve in depoje in kraje teh depojev. O prijavah se bodo izdala potrdila.

Zainteresirani se opozarjajo, da so te prijave terjatev obvezne, ker se bodo sicer proti tistim, ki bi te prijave opustili, izvajale določbe zakona o kazenskih sankcijah z dne 8. oktobra 1931.

Občni zbor gremija trgovcev v Mariboru

V veliki dvorani hotela »Orel« se je v polnem številu zbralo v sredo zvečer mariborsko trgovstvo, da sliši poročilo gremialnega načelnika o delovanju gremija, da sklepa o proračunu in najvažnejših stanskih vprašanjih. Obširna dvorana je bila nabito polna, kar je najlepši dokaz o zavednosti in solidarnosti mariborskega trgovstva.

Zbor je otvoril zaslužni gremialni načelnik veletrgovec g. Vilko Weigl, ki je ugotovil sklepčnost in prisrčno pozdravil vse navzoče. Posebej je pozdravil tajnika Zbornice TOI g. dr. I. Plessa, predsednika Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo g. Jos. J. Kavčiča in zveznega tajnika g. I.

Kaiserja, banovinskega svetnika za mesto Maribor g. J. Zadravca, zadrufnega nadzornika g. Ig. Založnika, vodjo gremialne šole g. prof. Škofa in zastopnika pomočniškega zbora. Po pozdravnih besedah se je g. načelnik Weigl s pieteto spomnil v prošlem poslovnem letu umrlih gremialnih članov blagopokojnih gg. Kahm, Mohorko, Bajer, Lovše in Bizjak. Na poziv predsedujočega je zbor počastil njihov spomin s trikratnim »Slava«.

Nato je načelnik g. Weigl podal ob splošni pozornosti zbora obširno poročilo o delovanju gremija v prošlem letu.

Poročilo nam predločuje sliko težkega življenja in borbe mariborske trgovine za

obstoje. Gospodarska kriza je globoko posegla v poslovno življenje prav posebno še v mestu Mariboru, ki je tekom zadnjih dob našlo za svoje življenjske potrebe na odgovornih mestih čimdalje manj razumevanja; izgubilo je premnogo važnih institucij in uradov, ki so pomenjali z velikim kadrom nastavljenecv za mariborsko trgovino in obrt velik krog konsumentov. S premestitvijo se je zmanjšal tudi pritek podeželskega prebivalstva v mesto in naravno, da je pri tem v prvi vrsti zopet čutila udarec trgovina.

Z velikim zadovoljstvom je zbor razpravljal o zaslugah, ki sta si jih pridobila za trgovstvo minister g. dr. Kramer in narodni poslanec g. Mohorič s tem, da se je zrušil postojni žitni režim, da se bo podrl tudi sladkorni kartel in da je sedaj reformirano strokovno šolstvo.

Trgovski gremij je kot stanovska organizacija mariborskega trgovstva z vsemi silami deloval posredovalno in iniciativno v pravcu izboljšanja težkega položaja in deloma mu je tudi uspelo doseči marsikaj, kar je bilo v korist razvoju in obstoju trgovine. — Zahteve gremija po zaščiti pred dejstvi, da nekatere naše javne ustanove še vedno oddajajo dela inozemskim tvežkam ter da si celo naročijo pisarniški inventar iz inozemstva, so več kakor upravičene, ravnotako tudi zahteve, da se odpravijo nekatere davščine in bremena ter da se sorazmerno znižajo proračuni banovine in občine. Tudi zahteve po znižanju najemnine za trgovske lokale so umevne. Na mestu je pritožba proti zastavljanju Maribora glede kreditov Narodne banke, dalje akcija za znižanje odvetniških tarif, posebno pa še akcija, ki naj omogoča, da se bodo za poravnalne upravitelje postavljali tudi lahko trgovci, ne pa odvetniki.

Gremij vodi še nadalje borbo, da bi dobil Maribor zopet nazaj inozemski oddelek kontrole dohodkov državnih železnic ter je na podlagi statističnih podatkov podal tozadevne dokaze, da je centralizacija kontrole stvarno državi v škodo. Pridružil se je gremij tudi protestu proti ukinitvi mariborskih šol.

Poročilo g. Weixla je bilo z odobravanjem sprejeto. Gremijalni tajnik g. Zidanšek je nato še izpopolnil poročilo načelstva s statističnimi podatki o delovanju gremijalnega tajništva.

Sledilo je blagajniško poročilo za leto 1931. Dasi je bila tiskana bilanca dostavljena vsem gremijalnim članom že obenem z vabilom na občni zbor, je gremijalni tajnik g. Zidanšek prečital zboru vso bilanco in obrazložil z detajlnimi podatki vsako posamezno postavko posebej.

V imenu računskih preglednikov je g. F. Skrabi izjavil, da je skupno z g. Jurštom primerjal bilanco z vpisi v blagajniških knjigah, pregledal račune in jih našel v redu, zato je predlagal obnovenemu zboru, da se da načelstvu absolutorij. Občni zbor je predlog soglasno sprejel.

Gremijalni tajnik g. Zidanšek je nato poročal o proračunu za leto 1932.

Proračun je bil na predlog g. Weixla brez vsake debate odobren. Gremijalna doklada ostane v letu 1932 v isti višini kot je bila v letu 1931.

Zelo obširno in zanimivo poročilo o novem obrtnem redu je podal nato tajnik g. Zidanšek. Poročal je o vseh važnejših določilih, ki se specijelno tičejo trgovstva odnosno trgovskih nastavljenecv. V zvezi z njegovim poročilom, kateremu je sledil zbor z velikim zanimanjem, je poročal g. Weixl o važnejših akcijah, ki jih je izvedel gremij pred uzakonjenjem načrta novega obrtnega zakona, zlasti glede vajencev in usposobljenosti za izvrševanja trgovinskih obrtov. Predsednik Zveze trgovskih gremijev g. Jos. J. Kavčič je na proš-

njo g. Weixla pojasnil, kako stojijo akcije, ki so jih podvezle naše organizacije glede poostrižne določil o dokazih usposobljenosti, ki jih zahteva novi obrtni zakon za izvrševanje trgovskih obrtov.

Načelnik gremija g. Weixl je za tem poročal o prodaji, odnosno popravilu hiše v Slovenski ulici 22, ki jo je dobil gremij kot zapuščino blagopokojnega trgovca Simona Novaka.

Poročilo je izzvalo živahno debato, v katero so posegli gg. podnačelnik Berdajs, Vajler, Ferdo Pinter, Miha Vahtar, J. N. Šoštarčič i. dr. Po izčrpani debati o tem vprašanju je bil soglasno sprejet predlog, da vprašanje prouči odbor 10 članov, v katerega je izvolil občni zbor 5 članov, do čim naj ostalih 5 imenuje gremijalno načelstvo iz srede gremijalnih odborov. Tako sestavljeni odbor naj vprašanje do podrobnega prouči in sestavi konkretne predloge, o katerih naj sklepa izredni občni zbor, ki se naj skliče, čim bo odbor dovršil svojo nalogo.

O obligatornosti Bolniške blagajne samostojnih trgovcev je poročal načelnik g. Weixl. Njegova lepa izvajanja o nujni potrebi obveznega zavarovanja trgovcev so izzvala soglasno odobravanje celokupnega zbora. Po formalnem sklepu, da se uvede obligatornost zavarovanja za vse gremijalne člane, je krožila med navzočimi lista, na kateri so se za obligatornost poimensko s podpisom izjavili vsi navzoči.

Predlog o izstopu gremija iz Zveze trgovskih gremijev je bil na predlog načelnika g. Weixla, ki je bil soglasno sprejet, črtan iz dnevnega reda.

Nato je predsednik Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo, Jos. J. Kavčič obširno poročal o delovanju zveze. Našel je niz najvažnejših akcij, ki jih je izvedla Zveza v zaščito slovenskega trgovstva. Zanimivo poročilo, katero je zaključil g. Kavčič s pozivom slovenskega trgovstva na enotnost in solidarnost, je bilo sprejeto z dolgotrajnim odobravanjem vseh navzočih.

Med raznoterostmi se je vršila debata o raznih perečih vprašanjih, ki so bitne važnosti za mariborsko trgovstvo. G. Ferdo Pinter je sprožil vprašanje kreditov Narodne banke. Vprašanje je izzvalo ostro kritiko vodstvu podružnice Narodne banke v Mariboru in je bilo soglasno sklenjeno, da naslovi gremijalno načelstvo v zmislu iznešenega predloga predstavko na bančno podružnico v Mariboru.

Živahno se je razpravljalo tudi o akciji za znižanje najemnin in je večina zbora odobrvala sklep načelstva, po katerem se je načelstvo pridružilo tej akciji.

Važen je bil tudi predlog, naj se ustanovi v okviru gremija poseben fond za podpiranje brezposelnih pomočnikov, katerih število v zadnjem času silno narašča. Po debati o tem predmetu, v katero je posegel tudi zastopnik pomočniškega zbora, se je sklenilo, da se bo akcijo realiziralo v sporazumu s pomočniškim zborom.

Načelnik g. Weixl je, ko ni bilo pri-glašeni drugih predlogov, z lepimi bodrilnimi besedami zaključil občni zbor ob pol 1. uri. Ne samo po veliki udeležbi, ampak tudi po stvarnih debatah je letošnji občni zbor pokazal, kako dobro razvita je stanovska zavest mariborskega trgovstva, koliko razumevanja kaže za stanovska vprašanja in kako visoko ceni važnost svojega stanovskega zastopstva, ki ni nikdar zamudilo prilike, da se uspešno zavzame za pravice in interese svojega članstva. V prvi vrsti gre zasluga za ta razveseljiv razvoj mariborskega trgovstva naravno agilnemu in vztrajnemu načelniku g. Vilku Weixlu.

Jugoslavija in francoski donavski načrti

»Journal des Débats« poroča iz Beograda: Visoka osebnost v beograjskem zunanem ministristvu se je glede Tardieujevega načrta o gospodarskem sodelovanju obdonavskih držav in glede komentarjev o tem načrtu v javnem mnenju Jugoslavije takole izrazila: »Strokovnjaki v jugoslovanskih gospodarskih krogih so sprejeli francoski načrt z gotovo rezervjo. Zdi se nam, da je ta rezerva najmanj prezgodnja in morda celo neopravičena. Po naših informacijah francoski načrt ni končno oblikovan in je še zmeraj predmet razmišljanja. Zato se o njem tudi ne more izreči končno mnenje. Če gledamo na francoski načrt samo v njegovi splošni obliki in če upoštevamo njegova vodilna načela, pridemo do sledečih za Jugoslavijo ne ugodnih zaključkov:

Načrt gospoda Tardieuja je nov dokaz zanimanja, ki ga ima francoska vlada za gospodarski položaj Jugoslavije. Vsaka iniciativa in predvsem vsak predlog, ki meri na ureditev položaja v Srednji Evropi, je v duhu jugoslovanske politike. Slednjica bo francoski predlog v slučaju sprejetja imel za prvi zaključek razvoj gospodarskih odnošajev, s tem da bo olajšal izmenjavo blaga in da bo omogočil finančno omiljenje gospodarske krize, ki tare vse države Srednje Evrope. Iz vseh teh vzrokov zastopamo mnenje, da zasluži francoski načrt naše polne simpatije.

S stališča, da je vsako tudi najmanjše poživetje sedanega gospodarskega mrtvila prav dobrodošlo ima beograjski izveščitelj popolnoma prav.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago
več vrst žganja, moko
ter deželne pridelke —
kakor tudi raznovrstno
rudninsko vodo

Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom

T e l e f o n 26-66

Pomudbe, povpraševanja

Tvrška Pietro Rapsarda di Gius., Trieste, Via R. Manna 16, želi stopiti v kupijski zveze s tukajšnjimi izvozniki suhih gob. Interesantom se je direktno obrniti na prej imenovano tvrdko.

Tvrška A. Grohmann, Wien V., Franzensgasse, želi posredovati za podjetja, ki se zanimajo za izvoz v Grčijo, Turčijo, Sirijo, Palestino in Egipt. Tvrška vzdržuje v teh deželah lastne poslovalnice ter že zastopa več velikih eksportnih tvrdk.

Tvrška Georges N. Theodossides, Volo, Grčija, se zanima za uvoz stavbnega lesa iz Jugoslavije v Grčijo. Interesantom je poslati ponudbe v francoskem jeziku direktno na prej imenovano tvrdko.

Iz naših organizacij

REZULTATI OBČNIH ZBOROV OBRJNIH ZADRUG GLEDE SISTEMA ZBORNIC

Kakor znano, je po novem obrtnem zakonu mogoče ustanoviti ločeno obrtno zbornico le, če se za to izjavi večina obrtnega odseka v skupni zbornici in večina obstoječih obrtnih zadrug. Obrtni odsek Zbornice za TOI je že zavzel stališče za skupno zbornico in je soglasno odklonil cepitev. Od skupnega števila obrtnih zadrug v Dravski banovini, ki jih je 179, je imelo do velikonočnih praznikov občni zbor 97 zadrug. Na 11 občnih zborih se o sistemu zbornice ni glasovalo. Od ostalih 86 zadrug se je 78 izjavilo za skupno zbornico z avtonomnim obrtnim odsekom, le 8 (od teh osem zadrug je bilo na občnem zboru neke zadruge celih 6 (šest) članov) pa se jih je izjavilo za ločeno obrtno zbornico.

Po svetu

V počastitev spomina na pokoj. Ivana Jelačina st. je daroval g. I. Schuster iznos Din 200.— za Šiferjev podporni fond Društva trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani. — Iskrena hvala.

Opel d. d., velika nemška avtomobilska tovarna, je prešla popolnoma v last General Motors, ki so pokupili še zadnjo petino delnic te nekdanje vodilne avtomobilne družbe. Rodovina Opel bo dobila v zamenjavo delnice General Motors.

Brazilska kava za nemški premog se bo po poročilih iz Londona izmenjala v bodočih dneh v večjih množinah.

Železoindustrijska d. d. v Zenici (Bosna) bo s 1. aprilom začasno ustavila obrat, ker se je poraba zelo zmanjšala in se je nakopičilo mnogo izdelanega blaga. Za nezaposlene delavce so zagotovljene posebne podpore.

Borzni promet v Berlinu bo zopet popolnoma prost; vpeljani bodo spet uradni tečajji.

Notranje posojilo v Českoslovaški je v razpravi. Francosko posojilo v znesku 600 milijonov frankov ne zadostuje za kritje državnih potreb. Obenem bo uvedeno najstrožje varčevanje.

Vse poljske papirnice so se združile v nov sindikat za zaščito cen in za znižanje produkcijskih stroškov.

Nemški koruzni monopol je podaljšan za dve leti, do 31. marca 1934.

Mednarodni kartel vagonov je zopet na vidiku. Tudi Belgijci, ki so pravzaprav povzročili razpad kartela, so postali popustljivejši. Računijo, da se bo vršila v Bruslju že 15. aprila zadevna seja.

Sindiciranje francoske železne industrije se nadaljuje. 1. aprila prične delovati urad surovega železa. Postavljen je enoten produkcijski program, in tudi kvotno vprašanje se je zadovoljivo rešilo.

Bolgarska Narodna banka bo po mnenju sofijskih bančnih krogov 15. aprila brez vsakršnih deviz. Tako poroča sofijski »Dnevnik«.

Pridelek bombaža v U. S. A. je cenjen v letu 1931/32 na 17.061.000 bal à 550 funtov proti 13.930.000 balam v letu 1930/31.

Za železnico Gornja Šlezija—Gdynia je dobila Poljska v Parizu zopet posojilo 200 milijonov zlotov; izplačano bo družbi, ki to železnico gradi.

»Hungaria« se bo imenovala ogrska plovna družba, ki jo nameravajo v kratkem ustanoviti. Sedež in izhodišče ji bo Reka.

Rusi bodo naročili v Nemčiji 300.000 ton valjanega železa in pozneje še 200.000 ton. Vsega skupaj gre za ogromno vsoto 800 do 400 milijonov mark.

Produkcija gramofonskih plošč v Nemčiji je padla od rekordne višine 23 milijonov plošč v letu 1929 na 11 do 12 milijonov kosov v letu 1931, eksport pa od 14 milijonov na 6.700.000 kosov.

Mednarodni kartel cevi je načelno podaljšan do leta 1935. O podrobnostih se bodo še pomenili. Napoveduje se hud boj proti izvenkartelnikom.

Produkcija surovega jekla v U. S. A. je padla v preteklem letu na ca 26 milijonov ton; to je 15 milijonov ton manj kot leta 1930 in 30 milijonov manj kot leta 1929.

Bivša Avstro-Fiat d. d. bo izplačala za preteklo leto najbrž 8 odstotno dividendo napram 12 odstotkom v letu prej.

Avstrijsko konjunktorno poročilo pravi, da za bližnjo bodočnost ni pričakovati nobenega zboljšanja; znak nastopivšega pomirjenja je edinole nadaljnje dviganje hranilnih vlog, ki so dosegle na koncu februarja skupno vsoto 1513 milijonov šilingov.

Število insolventnih bank v USA je padlo od 334 v januarju na 115 v februarju in na ca 20 v marecu.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd.

Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Delo na domu svetla točka v krizi. Opozarjamo na ponudbo v ineratnem delu današnjega lista firme Domača Pletarska Industrija Josip Kalis, Maribor, Trubarjeva 2. Pletilni stroj »Regentine« daje delavoljnim možnost zasluzka. Na željo pošlje firma natčne prospekte.

Zunanja trgovina Jugoslavije

V prvih dveh letošnjih mesecih je znašal uvoz v Jugoslavijo 98.409 ton v vrednosti 457,5 mil. Din proti 148.380 tonami v vrednosti 798,7 mil. Din v prvih dveh lanskih mesecih, je torej po množini padel za 33,7 odstotkov, po vrednosti pa skoraj za 43 odstotkov. — Izvoz je pa znašal 343.973 ton v vrednosti 421,9 mil. Din proti 485.717 tonam v vrednosti 717,1 mil. Din, je padel torej po množini za 29,2%, po vrednosti pa za več kot 41 odstotkov. — Skupni obseg vse trgovine je padel v primeri s prvima lanskima mesecema za 42 odstotkov. — Bilanca je bila tako lani kot letos v majni izmeri pasivna. — Pri vsem tem je treba upoštevati okolnost, da je bil že od leta 1929 na leto 1930 zaznamovati velik padec.

INOZEMSKA GLAVNICA V JAPONSKI INDUSTRIJI

Ne glede na hidroelektrarne, ki so na Japonskem skoraj izključno vse v ameriških rokah, je bilo investiranih v japonski industriji na koncu preteklega leta okoli 100 milijonov jenov inozemskega kapitala, k čemur pride še ca 12 milijonov jenov v Koreji in na Formozu. Glavni delež imajo U. S. A. z 51,2 milijoni, nato Anglija s 43 milijoni, daleč zadaj Nemčija s 4 milijoni, itd. Najvažnejše v tujih rokah se nahajajoče branše so avtomobili (Ford, General Motors, Dunlop, Yokohama Rubber), gramofoni (Columbia, Victor Talking), švedska vžigalična družba Daido Match s 3.300.000 jeni delniške glavnice, dočim imajo v težki in stekleni industriji inozemci le udeležbe. Rudarska in tekstilna industrija sta pa pretežno v čisto japonskih rokah.

Nadaljevanje članka: Novi trošarinski predpisi

Brez uspeha so ostala prizadevanja, da se trgovci, ki prodajajo pijače v zaprtih steklenicah, oproste plačila taks. Zahteve trgovcev v tem pogledu niso bile pretirane, ker so bili do zdaj za tako točenje oproščeni takse, katero je plačeval itak oni, ki je steklenice polnil in jo bo plačeval tudi v bodoče. To znači, da bodo take pijače dvojno obremenjene. Zahteva, da se prodaja v zaprtih steklenicah oprosti takse, preide brez dvoma na program stalnih zahtev naše trgovine, s katero bode mogla spričo njene utemeljenosti v doglednem času prodreti.

Odprto je ostalo tudi vprašanje povrnitve špirta za zaloge, obstoječe ob znižanju trošarine, ki je bilo prvotno sicer predvideno, a je pozneje izostalo iz načrta, kakor tudi vprašanje, ali bi ne ka-

zalo bolj spraviti v sklad z nanovo ustvarjenim položajem trošarine na pivo in špirt, ki je na škodo predmetne industrije ostalo nerešeno.

Vpliva novih odredb se za enkrat ne more točno oceniti. Strokovnjaki cenijo, da je glede vina in žganja obremenitev za državo in banovino znižana za približno 16 do 18 milijonov dinarjev. Najbolj bo prizadet banovinski proračun, ki bo utrpel s tem znižanjem izpad daleko preko 10 milijonov dinarjev, za katere bo moral iskati nadomestila drugje, morda v bremenih, ki bodo gotovo še občutnejša nego sta bila trošarina na vino in na žganje.

Narodna skupščina je predlog finančnega odbora odobrila in ga z izpremembo takse za trgovske točilnice (bifeje, delikatese itd.) proglasila za zakon.

Svetlobni efekti in izložbeno okno

V zadnjem času se posveča vedno več pozornosti izložbenemu oknu, ki tvori nekako končno postajo dolge poti, katero mora prehoditi blago od producenta do konsumenta. Izložbeno okno je krožnik, na katerem se gostu servirajo jedila.

Baš radi tega pa je prav posebno važno, da opremimo izložbeno okno tako, da bo v kupcu, ki gre mimo njega, ne samo vzbudilo pozornost, ampak mu tudi nudilo blago na način, da bo kupec s pravo slastjo segel po njem.

Izložbeno okno je ono, ki vabi in pridobiva kupce, ki torej opravlja ono, česar si vsak trgovec vedno in največ želi in to prav posebno v današnjem času, ko se bje hud boj za odjemalce.

Zato pa je potrebno, da pokažemo na čim bolj enostaven način blago, kakor se to uporablja ter v najbolj prikupni obliki. Vsega tega pa največkrat ni mogoče doseči z blagom samim, vsled česar moramo seči po drugih sredstvih, kakor so to razne barvne kompozicije, risbe in pomožni predmeti.

Prav posebno važne so za vsako okno barve, kajti ni ga skoro predmeta, ki bi sam zase mogel nuditi one pestrosti, ki vzbuja v človeku ugodje; treba je zato poslužiti se barv. Barve so tiste, ki dajejo oknu sijaj; barve igrajo v izložbenem oknu prav isto vlogo kot sonce v dnevu: če ni barv, vlada praznina in žalost, barve poživijo in pritegnejo nase.

Vsako izložbeno okno, ki naj privabi pasante, ki naj vzbudi v kupcu željo po blagu, mora biti zato okusno dekorirano in dobro razsvetljeno.

Človek bi na prvi pogled mislil, da je prva zahteva le stvar prirojene nadarjenosti dekoraterja, dočim je druga le zadeva tehnike. Toda temu ni tako!

Izložbeni aranžer ne sme pojmovati luči kot neko obliko energije in barve kot obliko luči. Za izložbenega aranžerja pomeni luč prav tako materijo, kakor vsak drugi predmet, ki naj pripomore, da doseže izložbeno okno svoj namen.

Uporaba luči kot materije v izložbenem oknu je že dolgo vrsto let predmet mnogih proučevanj, katerih rezultat je ta, da tvori baš luč najvažnejše sredstvo za pridobivanje kupcev. Naše oko namreč, ki

posreduje med nami in vsem tem kar se okoli nas godi, je navezano zgolj na svetlobne učinke. Te pa je veliko bolj mogoče doseči z umetno, kot pa z naravno lučjo, kajti ta slednja nam nudi mnogo več možnosti preoblikovanja in s tem pestrosti, kot pa naravna svetloba. Vrhu tega pripomorejo do večjega učinka še kontrasti, ki nastanejo radi temne okolice: kontrast med svetlobo in temo postane tako važno sredstvo za vzbujanje pozornosti.

Ne polaga se zato danes zastoj tolike važnosti na pravilno razsvetljavo izložbenega okna. Pravim, pravilno, kajti napačno razsvetljeno izložbeno okno more doseči baš obratne učinke, kakor si jih pa želimo.

Treba je zato paziti na to, da so žarnice razporedjene po izložbenem oknu tako, da pada svetloba enakomerno na vse predmete, ki se v izložbi nahajajo ter da je razsvetljava tako intenzivna, da more pasant videti na blagu vsako podrobnost. Pri tem pa je treba gledati, da ne pada svetloba v oči kupcu, da ne nastajajo na blagu kakšni slepilni refleksi ter da pada celotna svetloba po izložbenem oknu in ne izven njega na ulico. Da more kupec vso svojo pozornost koncentrirati na blago samo, zato moramo skrbeti, da so vsa svetlobna telesa zakrita očem kupca, ker bi sicer ta s svojo bolj intenzivno svetlobo razdvojila kupčevo pozornost. Pač pa je priporočljivo, da osvetlimo predmet, glede katerega hočemo pozornost vzbuditi, z močnejšo razsvetljavo, oziroma lučjo druge barve. Saj nudi električna luč v tem pogledu tolike možnosti, da lahko z njimi dosežemo nebroj svetlobnih efektov.

Pri tem moramo še pomisliti, da imajo izložbena okna največ obiskovalcev baš v večernih urah ter more zato vsaka nova iznajdljivost v pogledu razsvetljave pridobiti trgovcu novih odjemalcev. Vrhu vsega pa je taka reklama za trgovca razmeroma še najcenejša, kajti elektrarne nudijo za tovrstno porabo toka posebne popuste, ki so po nekaterih krajih tako veliki, da zmanjšajo te režijske stroške na minimum.

Društvom, Zvezam in vsem najrazličnejšim organizacijam!

Bliža se doba velikih prireditev. Najrazličnejša stanovska, kulturna, gospodarska in dobrotvorna združenja uporabljajo poletni čas za to, da na velikih zborovanjih, anketah in konferencah, izletih in shodih poglobljajo svoj program, utrjujejo stanovsko zavestnost in širijo svoje kulturne, gospodarske in socialne težnje. Zbirajo sile, da jih utrjujejo v borbenosti in vztrajnosti, da obujajo vero v svoje ideje in jim z novimi sredstvi iščejo novih potov širjenja.

Volja in težnja za napredkom je pri nas razvita do močne višine. Nestrpnost iskanje novih potov, ustvarjanje novih in združevanje razmetanih sil v močne bojne vrste označujejo našo življensko silo in so dokazi, da je med nami bodočnost svetlejša od preteklosti in boljša od sedanjosti.

Naša volja in težnja za napredkom se v efektu in praktično zreali v razvoju in stanju našega kulturnega in materijalnega gospodarstva.

Ljubljanski velesojem je viden in osredotočen izraz razvoja in stanja našega materijalnega gospodarstva. Tu se steka rezultat naših kulturnih, gospodarskih, socialnih in političnih komponent. Udeleževanja in ustvarjanja stanovskih organizacij, kulturnih združenj, socialno-političnih

stremljenj v narodu kažejo svoj koristni uspeh in učinek v stanju naše industrije, trgovine in obrti. Tukaj je vidna naša kultura, naša socialna politika, naša socialno-higijenska prizadevanja. Brez kulture, brez socialne politike ni industrije; brez industrije ni kulture in ne drugih izrazov narodovega duševnega in etičnega udejstvovanja.

Ta ozka vez in medsebojna notranja odvisnost med industrijo, trgovino in obrtjo in med našimi najrazličnejšimi stanovskimi, kulturnimi in gospodarskimi prostimi združenji mora biti dokumentirana tudi zunanje vidno. Zato je nujno potrebno in v korist stvari same, da se ob času razkaza našega materijalnega gospodarstva ob priliki XII. Ljubljanskega velesoja v mesecu juniju od 4.—13. vrše istočasno tudi vse druge naše velike prireditve stanovskega, kulturnega, sportnega itd. značaja. Svet naj vidi vse komponente našega ustvarjanja zbrane v eni mogočni vrsti, da se bo delu naših rok in našega razuma, naši kulturi in našemu gospodarstvu klanjal.

Zato ne cepimo moči in pokažimo se v celoti. In zopet je zato najlepša prilika čas letošnjega ljubljanskega velesoja.

Uprava Ljubljanskega velesoja prosi vse organizacije, društva, zveze itd., da se njenemu vabilu odzovejo in svoje glavne prireditve postavijo v dobo letošnjega velesoja. Cenjena obvestila naj se blagovolijo čimprej poslati Uradu Ljubljanskega velesoja v Ljubljani.

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah, ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST-DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Mlinarji morajo napraviti prijavo!

Zakon o prometu pšenice, ki razveljavlja dosedanji žitni režim je bil objavljen v »Službenih novinah«, dne 31. marca t. l. Zakon oprošča promet s pšenico v okvirju države vseh omejitev, predvideva pa v § 3, da bodo morali mlini plačevati posebno pavšalno takso, vsled česar morajo po § 5 predložiti za odmero takse posebne prijave. Uradni komunikacije o teh prijavah se glasi:

V smislu člena 5 zakona o prometu s pšenico z dne 31. marca 1932 je minister za trgovino in industrijo predpisal:

1. vsi mlini z več ko 2 paroma mlinskih kamnov so dolžni, ne glede na to, ali so v obratu ali ne, da predložijo v roku 5 dni, računajoč od 1. aprila delegatu ministristva za trgovino in industrijo pri Privilegirani izvozni družbi prijavo o ureditvi mlina. V tej prijavi se morajo navesti: a) število mlinskih kamnov in njih premer, b) število in dolgot valjev, posebej dvojnih in posebej enojnih, c) pogonsko silo, ki z njo mlin razpolaga, in d) kapaciteto mletve pri polnem pogonu. Pod kapaciteto, ki jo je treba prijaviti, se razume največja zmoglost vseh mlinskih naprav, če obratujejo s polno pogonsko silo 24 ur.

2. Delegat ministristva za trgovino in industrijo pri Privilegirani izvozni družbi se bo prepračil o točnosti sprejetih prijav preko strokovnih organov. Z mlina, ki ne bi poslali delegatu ministristva za trgovino in industrijo predpisane prijave ali pa, če bi predložili krive in netočne podatke, se bo ravnalo na podlagi določil čl. 7 zakona.

Občinske oblasti so dolžne prijaviti delegatu min. trg. in ind. pri Priv. izv. družbi vsa nova mlinska podjetja, ki bi se ustanovila po uveljavitvi tega zakona, in vsako izpremembo, ki bi nastopila za trajanja tega režima glede izpremembe tehnične kapacitete mlina z montiranjem novih ali preureditvijo starih instalacij.

Brazojavi:

Krispercoloniale Ljubljana
Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale

Lastnik:

Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe. Velepražarna kave.

Mlini za dišave

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 33

Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka. Mineralne vode

Točna postrežba — Ceniki na razpolago
Ustanovljeno leta 1840

Dobava-prodaja

Dobave. Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 11. aprila t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg cilindričnega in 2000 kg mineralnega olja. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 11. aprila t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov lopat in 12 komadov žag za polnojarmerike; do 18. aprila t. l. pa glede dobave 1 dimnika za ekshaustor. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Prodaja lesa. Direkcija šum kraljevine Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 18. aprila t. l. ponudbe glede prodaje lesa. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Dobava drv. Dne 9. aprila t. l. se bo vršila pri Komandi III. armijske oblasti v Skoplju licitacija glede dobave 9020 m³ drv. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Licitacija glede prodaje lesa, ki je bila razpisana pri Direkciji šum kraljevine Jugoslavije za dan 6. aprila t. l., se bo vršila dne 20. aprila t. l.

Oddaja zakupa prostorov »Kina Ljubljanski dvor« se bo vršila potom licitacije dne 25. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti direkciji.)

Dobava. Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 14. aprila t. l. ponudbe glede dobave strokovnih časopisov. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 22. aprila t. l. se bo vršila ofertna licitacija pri Komandi mornarice v Zemunu glede dobave 8000 ton inozemskega premoga; dne 27. aprila t. l. glede dobave 10.000 ton domačega premoga; dne 9. maja t. l. glede dobave strojnega olja, motornega olja, plinskega olja, bombaža za čiščenje strojev, industrijskega petroleja, bencina itd.; dne 12. maja t. l. pa glede dobave raznih barv, laka, lanenega olja, sikativa itd. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobava drv. Dne 5. aprila t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave 9550 kub. metrov drv. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Kupujte domače proizvode!

Vanilin sladkor
in
Prašek
za
pecivo:

Za naš

nej se kupujejo naši domači proizvodi:
prašek za pecivo, vanilin - sladkor, rumenilo in pudring praški znamke «ADRIA»
TRGOVCI, forsirajte naše domače proizvode, mi jimčimo za najboljšo kakovost istih.

Nov poklic

za dame in gospe z vpeljavo strojnega plestarstva v hiši. Zajamčen zaslužek ca. 1500 Din mesečno.

ker prevzamemo izgotovljeno blago, plačamo zaslužek za pletenje in dostavimo v izdelavo prejo. Pišite še danes po brezplačne prospekte na Domaca Pletarska »dustrija«, št. 65, Josip Katiš, Maribor, Trubarjeva 6.

Dr. Viktor Murnik:

Narodno gospodarstvo in Sokolstvo

(Nadaljevanje)

IV

17. Kaj je življenska moč?

Polnemu, trdnemu zdravju, moči in vztrajnosti — temu neogibnemu pogoju kolikor mogoče dobre delovne moči in kolikor mogoče dobrega njenega udejstvovanja — je neogibna podlaga polna življenska moč.

Polno življensko moč in z njo polno zdravje, moč in vztrajnost more dandanes pri nas ohranjati le prav vodena in prav izvajana telovadba. Prvo je, kar daje prava telovadba.

Oglejmo si v tem poglavju telovadbo bliže glede na življensko moč, ne da bi se spuščali v kakšna telovadnotehnična vprašanja. Ako se potem ozremo tudi na razmerje življenske moči do kulture sploh in s tem tudi na razmerje telovadbe do nje, morda ne bo odveč. Saj je gospodarsko delo v zvezi z vsako kulturno panogo: na eni strani radi gmotnih sredstev, ki so kolikor toliko potrebna na vsakem kulturnem torišču, na nekaterih pa celo jako velika; na drugi strani pa zbog delovnih prilik in pobud, ki jih razne kulturne panoge dajejo gospodarskemu delu.

Telovadba učinkuje z nekakšno elementarno silo. Kakor ogenj je. Ogenj lahko čudovito koristi, pa tudi mnogokaj lahko pokvari. Ako prav ravnamo z njim, nam donaja največje koristi v go-

spodinjstvu, v obrtu, v industriji itd. Ako ne, nam izdelke poslabša ali celo naredi neporabne. Nebrzdan ogenj pa more uničiti vse. Ob vsej opasnosti pa človek ne more biti brez njega.

Ista je s telovadbo, čeprav ni tako hitro in lahko opasna, kakor more biti ogenj. Ako prav ravnaš s telovadbo, te kakor preraja, da si vedno iznova kakor nov človek. Ako ne ravnaš prav z njo, ti lahko bolj ali manj škoduje. Ob vsem tem pa dandanes človek ne more biti brez nje, ako hoče ostati res čisto zdrav, ako si hoče vzdržati čim daljši čas čim polnejšo življensko moč, zmožnost polnega življenja.

Kaj je to, kar se imenuje življenska moč in naj bi bilo vzrok in vir življenja, kaj je to samo na sebi, tega ne vemo. Veda tega ne ve, kakor ne ve, kaj je moč sploh.

»Kako naj se odloči, ali je tako zvana specifična življenska moč ali je nič, pravi filozof Melchior Palágyi, »ko vendar tudi pojma mehanične moči še nikdar noben smrtnik ni fiksiral zadosti jasno in določno. Kakšna grozna tema je n. pr. okoli pojma v daljavo učinkujoče moči, kakršna naj bi bila gravitacija! Ali more biti kaj bolj nemetodičnega na svetu, kakor problem svojevrstnosti življenskih potekov spajati s problemom pojma moči? In ali mislite morda, da se kak pojem moči sploh da stvoriti, preden je dojeta svojevrstnost življenskih potekov v razločku od mehaničnih potekov? Odkod pa jemljemo prvotno pojem moči, če ne iz lastne vitalne (življenske) skušnje? Nikdar ne bi mogli priti do pojma tako zvane moči, ako ne bi iz lastnih življenskih potekov vedeli, kaj se pravi moči dvigniti ali ne dvigniti breme, suniti kakšno drugo telo ali biti po njem sunjen, pritisk napraviti na kakšen predmet ali biti po

njem pritisnjen itd., itd.«²⁴

Znani anatom in biolog Oskar Hertwig navaja v knjigi o »postajanju organizmov« med drugim fiziologa Du Bois-Reymonda, ki mu moč »ni nič resničnega«, ne nekaj, »kar bi moglo ločeno od materije tudi samostojno obstajati«, ampak mu ni »nič drugega, nego kar si v dozdevno zadovoljitev naše kavzalistne potrebe domišljujemo kot vzrok prememb, ki same so edino resnično, kar zaznavamo«. Dalje navaja Hertwig tudi Schopenhauerja, ki so mu moči nekaj skritega: »qualitates occultae«. Zato ob teh težavah s pojmom moči Hertwig rajši rabi izraz »Wirkung und Wirkungsweise« (učinek in način učinkovanja). »Zakaj na njem edino more prirodoslovec spoznati obstoj in posebno vrsto moči?«²⁵

Tako naj tudi mi tu pustimo vprašanje po tem, kaj je življenje in kaj življenska moč sama na sebi, ter naj se ozremo samo na to, kako se nam življenje kaže, kako se izraža to, kar je življenska moč v človeku.

Izraz ali učinek te moči doznavamo v gibanju telesa. Gibanje živega telesa se nam vidi kot samostalno, ne povzročeno po čem, kar je zunaj telesa. Mrtvo telo se ne more gibati samo. Življenje je torej čisto spojeno s takim gibanjem; izraža se v njem. Brez gibanja ni življenja in nasprotno brez življenja tudi ni gibanja, takega, kakršnega opazamo na »živem« človeku. Tako naša čutila čutijo, kakor da bi bilo življenje in tako gibanje isto.

²⁴ Melchior Palágyi: »Naturphilosophische Vorlesungen über die Grundprobleme des Bewusstseins und des Lebens« (»Prirodnofilozofska predavanja o temeljnih problemih zavesti in življenja«, druga izdaja (1924), str. 61.

²⁵ Oscar Hertwig: »Das Werden der Organismen«, tretja izdaja (1922), str. 20 in 39.

(Dalie prihodnjih)

Smotreni trgovci in industrijci čitajo vse dobavne razpise, ki jih redno prinaša naš list. Dobav potom javnih licitacij se more udeležiti vsak trgovec in vsak producent! Čitajte in ne opuščajte ugodnih poslovnih prilik, ki vam jih nudijo udeležbe na javnih licitacijah!

ZAHVALA

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom smrti našega dragega nam očeta, starega očeta, brata in tasta, gospoda

IVANA JELAČINA sen.

veletrgovca, tovarnarja in posestnika,

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, zastopnikom raznih oblasti, zbornic, korporacij, društev in organizacij, gg. pevcem Ljubljanskega Zvona in pevskega društva Krakovo-Trnovo za v srce segajoče žalno petje, uslužbencem domačih podjetij ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti. Vsem in vsakomur posebej naša najtoplejša in iskrena zahvala.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1932.

Ivo, Minka, Elca, Mirko in Milo, otroci; Hanuš Krofta in ing. Vladimir Subic, zeta; Clary Jelačin, snaha; Vlasta, Miloš, Tušy, Risto in Eva, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Priporočamo Vam

PUCH-KOLESA

ki so vedno na prvem mestu! Dobe se po solidni ceni, tudi na obroke, le pri trdki

IGN. VOK LJUBLJANA : KRANJ : NOVO MESTO

Račun, memorandum, cenike, naročilnice v blokih s poljubnim številom listov, kuverte, etikete in vse druge komercialne tiskovine dobavlja hitro in po zmernih cenah

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ulica 23

Telef. 2552. Za večja naročila zahtevajte proračun!

KVERTA
LJUBLJANA
TVOVNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

Vinocet

tovarna vinskega kisa, d. z o. z.

Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristinega vina. Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska c. 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek — Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani